

Szlaki nadziei. Odyseja wolności

<https://szlakinadziei.ipn.gov.pl/sn/wystawy/postacie/91252,Leopold-Okulicki-1889-1946.html>
2022-11-27, 16:23

Leopold Okulicki (1889-1946)

Generał brygady Wojska Polskiego, ostatni komendant
główny Armii Krajowej, komendant główny NIE

Syn Błażeja i Anny z domu Korcyl, urodził się 12 listopada 1889 r. we wsi Bratucice koło Okulic. W październiku 1915 r. uciekł ze szkoły i zaciągnął się do 3. pułku piechoty Legionów Polskich. Po kryzysie przysięgowym został przymusowo wcielony do armii austriackiej, z której zdezerterował, po czym poświęcił się organizowaniu struktur Polskiej Organizacji Wojskowej w powiecie bocheńskim.

Wstąpił do odrodzonego Wojska Polskiego i jako żołnierz 4 pułku piechoty Legionów walczył m.in. w obronie Lwowa i w wojnie polsko-bolszewickiej. Za okazane 1 czerwca 1920 r. męstwo i zdolności taktyczne podczas walk pod wsią Zaręby z rąk marsz. Józefa Piłsudskiego odebrał Srebrny Krzyż Virtuti Militari.

Po zakończeniu działań wojennych pozostał w Wojsku Polskim. W 1935 r. przeniesiono go do Sztabu Głównego, w którym objął funkcję szefa Wydziału „Wschód” w Oddziale III. Do wiosny 1939 r. zajmował się przygotowaniem planów działań WP na wypadek wojny z Sowietami.

W kampanii wrześniowej walczył w obronie Warszawy, za postawę w czasie obrony stolicy otrzymał Złoty Krzyż Virtuti Militari. 27 września został żołnierzem Służby Zwycięstwu Polski, a później Związku Walki Zbrojnej. Objął komendę nad strukturami terenowymi w Łodzi, jednak z powodu dekonspiracji był zmuszony w październiku 1940 r. wyjechać na teren okupacji sowieckiej, gdzie w styczniu 1941 r. ujęty przez NKWD. W więzieniu we Lwowie był przesłuchiwany przez Ławrientija Berię oraz Iwana Sierowa. Przewieziono go do Moskwy i poddano brutalnemu śledztwu. W sierpniu 1941 r., po podpisaniu układu Sikorski-Majski, został zwolniony z więzienia. Generał Władysław Anders mianował go szefem sztabu armii, a następnie przydzielił mu dowództwo nad 7. Dywizją Piechoty, z którą został ewakuowany do Persji. Tam podjął decyzję o powrocie do kraju i kontynuowaniu walki w strukturach podziemnych.

W maju 1944 r. wylądował pod Wierzbnem nieopodal Krakowa i przedostał się do Warszawy, gdzie przydzielono go do Komendy Głównej Armii Krajowej. W czasie powstania warszawskiego przeprowadzał inspekcje barykad, odwiedzał żołnierzy, dodawał im otuchy, zachęcał do dalszego wysiłku. Wtedy trzeci raz został odznaczony Krzyżem Virtuti Militari, po raz drugi złotym.

Gdy podjęto decyzję o kapitulacji gen. Tadeusz Komorowski nakazał Okulickiemu pozostać w konspiracji i powierzył mu

dowództwo nad Armią Krajową. Jego zasługą było opanowanie kryzysu podziemnego wojska, które poniosło dotkliwe straty z rąk niemieckich i sowieckich. Wiele uwagi poświęcał też nadzorowi nad budową kadrowej organizacji „Niepodległość” (kryptonim „NIE”), którą od wielu miesięcy organizował gen. August Emil Fieldorf „Nil”. Ta głęboko zakonspirowana struktura miała zebrać kadry zdolne do trwania w warunkach okupacji sowieckiej.

Rozkazem z 19 stycznia 1945 r. rozwiązał Armię Krajową. Sam pozostał nadal w konspiracji, gdyż w jego przekonaniu skutecznie walczyć z nowym okupantem mogła prowadzić tylko głęboko zakonspirowana organizacja „NIE”.

W lutym 1945 r. Sowieci złożyli przywódcom Polskiego Państwa Podziemnego propozycję rozpoczęcia rozmów. Z końcem marca w podwarszawskim Pruszkowie spotkał znanego mu już z lwowskich Brygidek generała NKWD Iwana Sierowa. Wraz z innymi przywódcami Polskiego Państwa Podziemnego, mimo danych przez Sowieców gwarancji bezpieczeństwa, został aresztowany i wywieziony do Moskwy. W czerwcu 1945 w Moskwie został przeprowadzony pokazowy proces przywódców Polskiego Państwa Podziemnego. Generała Okulickiego skazano na dziesięć lat więzienia i był to najwyższy orzeczony wówczas wyrok. Jednak w sowieckim więzieniu przebywał tylko półtora roku. Zmarł w Wigilię 1946 r. w niewyjaśnionych okolicznościach.

[Poprzedni Strona](#)
[Następny Strona](#)

Leopold Okulicki